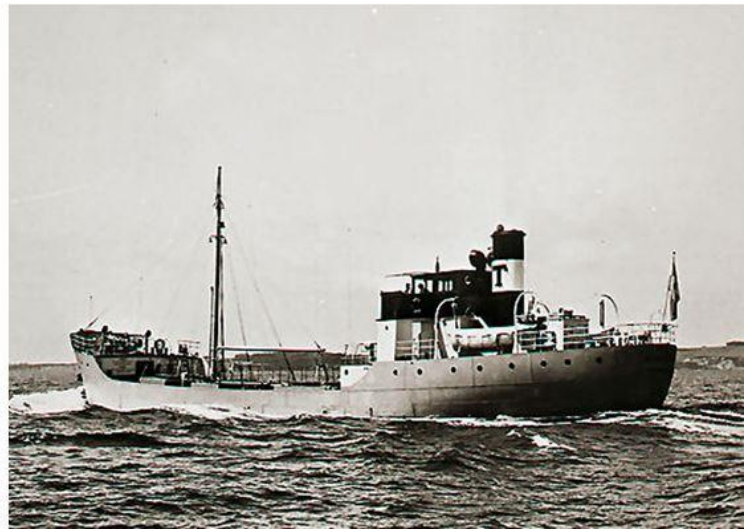

2021-07-10

När lilla *Bellatrix* släckte Härnösand nyårsdagen 1939.

År 1934 tyckte Trelleborgs Ångfartygs AB sig se en marknad för mindre tankfartyg i Östersjö- och Nordsjötrafik. Man lade en beställning på en 500-tonnare hos Landskronavarvet och den 25 maj 1935 skedde sjösättningen.

Fartyget döptes till *Bellatrix* som är den ljusstarka stjärnan längst upp till höger i Orions stjärnbild. Namnet betyder kvinnlig krigare på latin vilket kanske var passande. På 20- och 30-talet namngav Trelleborgs Ångfartygs AB sina tankbåtar efter lysande förebilder på stjärnhimlen.

Den 8 juli 1935 var det dags för leverans. Hon kunde lasta 500 ton i åtta lasttankar på total 700 kbm.

Men nu hade marknaden svalnat och fartyget utkontrakterades istället för fart mellan Constanza i Svarta havet och Fiumicino utanför Rom. Därefter 1937 till Rederiaktiebolaget Soya i Stockholm fram till 1940 och det var i Soyas tjänst som fartyget släckte Härnösand. Vid halvtolvtiden på nyårsdagens förmiddag 1939 ankrade *Bellatrix* upp i Härnösands hamn på ett så olyckligt sätt att de sju kablarna som försåg staden med elektricitet slets av och staden blev strömlös.

"Lamporna slocknade under högmässan i domkyrkan och orgelmusiken upphörde. Levande ljus måste anskaffas för att gudstjänsten skulle kunna slutföras. Och psalmerna fick sjungas utan orgel. Stadens gator låg i mörker under kvällen och natten Biograferna måste inställa sista föreställningen för kvällen. Tobaksmonopolets fabrik, Härnösands mekaniska verkstad och de större hantverkarna kunde icke sätta igång driften påföljande morgon".

Vid efterföljande sjöförhör framkom att fartyget hade råkat ut för "mankemang" i maskinen och blivit tvunget att nödankra för att inte i full fart driva in i kajen med sin brandfarliga last.

Den 1 september 1939 bröt andra världskriget ut. I april 1940 lade tyskarna ut Skagerrackspärren och halva svenska handelsflottan, däribland *Bellatrix*, hamnade innanför spärren.

I början av 1941 bortbefraktades *Bellatrix*, tillsammans med rederiets övriga inneslutna tankfartyg, på 24 månader på "bare boat basis". Befraktaren satte fartygen i tjänst för tyska Kriegsmarine. Affären skedde efter påtryckning från Tyskland och med regeringens goda minne trots engelska protester.

När befraktningsavtalet upphörde i början av 1943 sålde Trelleborgarna dessa motortankfartyg till de nybildade bulvanrederierna *Bellatrix* och *Ericus* som fortsatte med frakterna för tyskarna. Upplägget var nog föranlett av att man ville hålla tyska Kriegsmarine på armlängds avstånd och inte komma i onödig konflikt med de allierade som kunde påverka framtida affärer efter kriget. Efter den tyska förlusten vid Stalingrad stod det nu klart för många att kriget hade vänt. Fartyget döptes för säkerhets skull om till *Solbris*.

Den 6 juli 1944 var dock hennes saga all. Klockan elva på förmiddagen minsprängdes *Solbris* utanför Bremerhaven. Hon färdades som sista fartyg i en tysk konvoj på väg från Hamburg till Bremen med last av olja. Hela besättningen på 13 man kunde lyckligtvis räddas av ett tyskt fartyg i konvojen. 15 minuter efter minsprängningen gick *Solbris* till botten med aktern före.

Tillbaka till Orion. Denna fina stjärnbild syns på våra breddgrader bara under vintermånaderna januari till mars. Måhända syntes den extra tydligt i Härnösand en särskild januarinatt 1939.

Bilden t.h. är från Varvshistoriska föreningen i Landskrona.

Text: Bo Jershed